

ПОЗИТИВНІ ОЧІКУВАННЯ УКРАЇНИ ВІД ВСТУПУ ДО ЄС

Стаття розкриває перспективи дійсного членства України у Європейському Союзі з урахуванням її сучасного стану.

Постановка проблеми та її актуальність. Завдання інтеграції України в європейський політичний та економічний простір, які неодноразово проголошувалися в якості пріоритетного вектора входження в світове господарство, поставили на порядок денний розвиток всебічного співробітництва з Євросоюзом. Співробітництво з Євросоюзом не тільки відповідає природному геополітичному напрямку інтеграційної стратегії України, але є ключовим практичним засобом формування ефективної відкритої економіки, а також заявлену готовність ЄС підтримувати Україну при розбудові демократичного суспільства, виробленні макроекономічної політики, оздоровлення фінансової системи тощо [1, с. 8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час написання статті опрацьовано значну кількість наукової літератури (друковані публікації, періодичні видання тощо), нормативно–правову базу та інформаційні джерела, і, передусім, інтернет–ресурси, серед яких слід виділити матеріали Центру Європейської інформації та документації, Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, офіційного сайту Державного комітету статистики та ін. Слід відмітити таких авторів, як А. Гальчинський, О. Корнієвський, В. Опришко, В. Посельський, в статтях яких розкриті різні аспекти стосунків Україна–ЄС.

Метою статті є аналіз впливу процесів інтеграції України до ЄС на її гео економічну модель.

Виклад основного матеріалу. Зі вступом в ЄС вперше в історії може скластися ситуація, що Україна, як інші малі європейські держави, що протягом віків були об'єктами міжнародних відносин та насильно включалися до тієї чи іншої імперії, може стати повноправним суб'єктом міжнародних відносин, чий голос матиме реальну вагу при прийнятті рішень. Одним із головних позитивів членства України в ЄС є гарантування в країні стабільності політичної системи [2, с. 8]. Політична стабільність при цьому має стати вирішальним чинником зрозумілості подальшої стратегії національного та економічного розвитку України.

Для України буде значною перевагою адаптація законодавства ЄС до національного законодавства, реформування вітчизняного судочинства на зразок діяльності судових органів ЄС [3, с. 139]. В першу чергу це стосується прозорості майнових відносин, відносин „суспільство–влада”, як визначальних характеристик економічної системи.

На етапі подолання кризових явищ особливої значущості набуває здійснення регулюючих заходів, спрямованих на ліквідацію прихованого безробіття, проведення політики продуктивної зайнятості.

Протягом десятиліть українські підприємства були фактично відрізані від світового ринку. Тому їх вихід на європейський ринок має велике значення як джерело досвіду та практичних вмінь конкурувати з виробниками інших країн, розробляти та реалізовувати стратегію виробничо-комерційної діяльності, зорієнтованої на світову кон'юнктуру відповідних ринків. При цьому слід окремо вказати, що вміння успішно діяти на міжнародних ринках веде до підвищення рівня задоволення потреб національних споживачів.

Особливо велике значення для української економіки, в разі вступу до ЄС, буде приєднання до Лісабонської стратегії щодо підняття конкурентоздатності. Якщо в ЄС найкращий індекс конкурентоздатності має Фінляндія – 1, а найгірший у Греції – 46, то в Україні цей показник становить 84. В 2000 р. Європейська Рада визначила Лісабонську стратегію, що полягає у підвищенні глобальної конкурентоспроможності ЄС [4, с. 8].

Співробітництво України з Європейським Союзом необхідне для технологічного оновлення українського виробництва. Виробничі технології українських підприємств відстають від тих, що їх використовують передові європейські країни; Україна не має капіталу, необхідного для модернізації наявних та створення нових сучасних підприємств. А без модернізації успадкованих від СРСР виробничих структур Україна навряд чи може сподіватися вийти на траєкторію стійкого економічного розвитку та подолати зростаюче відставання від економічно розвинутих країн, які визначають напрями та масштаби динаміки світової економіки.

Головним завданням стосовно науково-технічної кооперації України з країнами Західної Європи є підключення України до робіт, що виконуються в рамках програми науково-технічної інтеграції у галузі високих технологій „ЕВРІКА” і міжнародних науково-технічних програм ЄС, спрямованих на вирішення фундаментальних науково-технічних проблем і досягнення на цій основі якісно нового рівня виробничого потенціалу, участь у створенні й роботі міжнародних дослідницьких центрів.

Розглянемо детальніше деякі з програм. Програма дій Співтовариства в сфері навколишнього середовища затверджена в липні 2002 року, вона розроблена на 10 років (з 22 липня 2002 р. до 21 липня 2012 р.), і загалом спрямована на забезпечення трьох умов при проведенні екологічних заходів Співтовариства:

1. внесення принципів охорони навколишнього середовища в різні напрями діяльності ЄС та імплементація принципу екологічної обумовленості діяльності Співтовариства, викладеного в ст. 6 Договору про утворення ЄС;
2. здійснення заходів, спрямованих на забезпечення сталого розвитку;
3. проведення екологічних заходів з урахуванням поточного та майбутнього розширення Європейського Союзу.

Програма концентрує увагу на чотирьох пріоритетних сферах дій Співтовариства на найближчі роки:

- зміна клімату;
- природа і біологічна різноманітність;

- навколишнє середовище, здоров'я і якість життя;
- природні ресурси і відходи.

Слід зазначити, що соціальними перевагами є зміцнення середнього класу, питому вагу якого передбачається довести в наступному десятиріччі не менш як до 45–50% від загальної кількості населення, одночасно скоротивши частку людей з доходами, нижчими за прожитковий мінімум. Становлення середнього класу відбуватиметься за рахунок збільшення стійкого прошарку власників нерухомого майна, земельних ділянок і акцій, пришвидшеного розвитку малого та середнього бізнесу, фермерських господарств, посилення законодавчого захисту інтелектуальної власності і зміцнення на цій основі соціальних позицій та доходів представників науково-технічної інтелігенції, діячів культури й освіти, фахівців середньої ланки управління, фінансистів та менеджерів. Внаслідок пріоритету захисту прав людини на території ЄС діють ефективні механізми надання першочергових соціальних послуг – освіта, охорона здоров'я тощо, а тому приєднання України до ЄС буде корисним у сфері соціального захисту громадян.

Особлива увага приділяється заходам з боротьби з онкологічними захворюваннями, метою яких є зниження рівня смертності від раку, підвищення життєвого рівня населення і, як наслідок, поліпшення загального ставлення до власного здоров'я; ослаблення економічних і соціальних наслідків онкологічних захворювань. Спеціальна програма дій „Європа проти раку” (одна з перших довгострокових ініціатив), ініційована главами держав та урядів 1985 р.

„Європа проти СНІДу” – ця програма має на меті сприяти обмеженню поширення СНІДу та зниженню рівня смертності внаслідок інфекційних хвороб, а також забезпечити піклування про хворих і ВІЛ-інфікованих, перешкодити їх дискримінації при працевлаштуванні, наданні кредитів тощо. Великого значення ця програма набуває для України, як сумного лідера поширення ВІЛ-інфекції в Європі [5, с. 12].

З 1985 р. реалізується проект „Європейське місто культури”. Цей титул вже отримали Афіни, Берлін, Флоренція, Амстердам, Веймар та ін. Реставрація пам'яток архітектури, підтримка перекладацької творчості, допомога в організації престижних проектів, кінофестивалів, сприяння розвитку кінематографії та багато інших ініціатив доповнюють діяльність Єврокомісії у сфері науки (поміж іншими – програми „Еразму”, „Темпу”, „Петра”, „Лінгва”), які призначені перш за все для розвитку обмінів між молоддю Європейського Союзу [6, с. 27].

Успішно функціонує програма „Калейдоскоп”, в рамках якої фінансуються фестивалі, виставки і семінари, організовані почергово принаймні трьома країнами-учасницями ЄС, а також культурні заходи у сфері музики, театру, танцю чи пластичного мистецтва; та конгреси, присвячені проблемам культури, різноманітні професійні тренінги для молоді, зайнятої в культурному секторі. Прогресивно діють заходи щодо збереження культурної спадщини за програмою „КАРНАЛЬ”.

У 1992 р. Рада ЄС разом з представниками країн-членів затвердила „Головні напрями концепції розвитку культури Співтовариства” відповідно до норм Маастрихтської угоди, яка на той час ще не набула чинності, хоча і була підписана країнами-членами Спільноти. Рада визнала своїм завданням необхідність турбуватися як про багатогранні національні та регіональні культури, так і про спільні надбання.

Висновки. З поданих фактів можна переконатися, що ЄС є стабільним політичним утворенням із налагодженою системою взаємовідносин між країнами-членами, в якому економічні процеси діють за ринковими законами та підтримуються за допомогою прогресивних урядових макро- та мікроекономічних інструментів, що дає змогу забезпечувати високий рівень життя та соціальний захист населення, а також охороняється культурна та історична спадщина держав.

Процеси управління політичною, економічною, соціальною та ідеологічною сферами суспільства в ЄС, в цілому, відповідають загальноновизнаним демократичним, правовим і науково-теоретичним критеріям. Цілі як ЄС, так і України, переважно знаходяться в одній площині та взаємодоповнюються, отже Україні є вигідним приєднання до ЄС.

Говорити про позитивні аспекти політичної, соціальної та економічної інтеграції України можна буде лише за умов, коли в Україні з’являться реальні перспективи входу до ЄС, оскільки переважна більшість програм, наведених вище, неможлива, через системну реалізацію в Україні діаметрально протилежних заходів.

Список використаної літератури

1. Бураковський І. Україна та Європейська інтеграція / І. Бураковський, Г. Немиря, О. Павлюк // Економіка України. – 2000. – № 4. – С. 3–8.
2. Бутейко А. Наше майбутнє – наш вибір / А. Бутейко // Віче. – 2001. – № 3. – С. 7–12.
3. Васютин І. Зближення законодавства Європейського Союзу з правовими системами держав-кандидатів на вступ до ЄС / І. Васютин // Право України. – 2003. – № 9. – С. 139.
4. Гальчинський А. Хто чекає нас в Європі? / А. Гальчинський // День. – 2006. – № 29. – С. 8.
5. Корнієвський О. А. Європейський союз. Співробітництво між Україною та Європейським Союзом / О. А. Корнієвський // Абетка української політики. Довідник. – К. : Основи, 2002. – С. 12.
6. Посельський В. Розширений Союз та розширена Європа / В. Посельський. – К. : Юніверс, 2005. – С. 27.